

resnici pa le absurdna, vsebini v priporočilo, ni lahko verjeti, kajti čudne, trioglate note in druga glasbena znamenja se s svojimi neverjetnimi posebnostmi tako malo prikupijo kakor kričeče barve, ki bole oči pri prelistavanju zvezka, kateremu so posamezni listi vsak z drugo barvo tiskani. Ne dvomimo, da bi bila »nesecesijska« izdaja le v prid zborom, kajti vidi se jim, da so pridno delani. Ne manjka skladatelju dobre volje pa tudi nadarjenja, ustvarjati ob vidno energičnem in živahnem temperamentu lepo se glaseče, zvokovite zборе. Mestoma je izdelava preklavirska, obtežujoča glasove z okraski, ki so primerni le klavirju. V zbirki je tudi moški zbor »Lahko noč«, ki ga je obdarilo »Ptujsko slovensko pevsko društvo« z nagrado.

Dr. V. F.

A. Drama. Dne 27. oktobra se je uprizorila prvič na našem odru »Pravljica o Krišpinčku«, bajka v 7 slikah s petjem, češki spisal Želensky, poslovenil Fr. Lier. Ta igra pri nas ni imela sreče. Že pri premieri gledišče ni bilo tako polno, kakor bi bilo želeti. Tudi sodba o njej ni bila nič kaj laskava. Nam se zdi igra dobra. Čudimo se pisatelju, kako je mogel v tako bajne, res otročji duši primerne, poetične prizore vplesti toliko duhovitosti, simbolike, morale, pa tudi trpke satire, ne da bi to le količkaj škodilo temeljnemu značaju igre. Zakaj se je vse to pri nas prezrlo? Ponavljala se je ta bajka dne 22. novembra popoldne.

Dne 29. oktobra smo videli drugo novost, burko »Novi klovn«, ki jo je spisal Anglež I. H. Paul. Čudno neslana in prisiljena reč, ki je, kakor upamo, za vselej izginila iz našega repertoarja!

Na vseh svetnikov dan in dne 8. novembra popoldne je storila svojo dolžnost ter napolnila gledišče Raupachova sentimentalna igra »Mlinar in njegova hči«.

Dne 10. novembra pa smo videli prvič »Legionarje«, izvirno igro s petjem iz Napoleonovih časov v štirih dejanjih, spisal Fr. Govekar, godbo zložil Viktor Parma.

Če hočemo delo kakega pisatelja prav in pravično soditi, nam mora biti pred vsem jasno, kaj je pisatelj ž njim nameraval, kaj nam je hotel podati ž njim. Burke ne bomo merili s tistim merilom kakor tragedijo ali sploh resno dramo. Prepričani smo, da bi gosp. Govekar sam protestiral zoper to, ako bi trdili, da nam je podal v svojih »Legionarjih« poseben umotvor. Ko jih je pisal, mu niti za to ni šlo, da bi ustvaril ljudsko igro v onem plemenitejšem zmislu, v katerem so pisane n. pr. Anzengruberjeve ljudske igre, ampak hotel je spisati igro, ki naj bi učinkovala na širše mase, ki naj bi nudila nam vsem nekoliko prijetne zabave in razvedrila, ob katerem naj bi pozabili trud in druge neprilike dneva. Da se je ta namen Govekarju popolnoma posrečil, ne bo zanimal nihče, ki je »Legionarje« videl. Razen tega je hotel koristiti g. Govekar s svojo igro brez dvojbe našemu gledišču v gmotnem oziru in če poleg tega morda tudi še komu drugemu — kdo bi mu zameril?

Pol joka, pol smeha — tega pravila se je hotel Govekar držati. No, da je v njegovi igri več smeha nego joka, za to mu bo ogromna večina le hvaležna. Pri tem je imel brez dvojbe pred očmi dejstvo, da se vrsti tudi v življenju veselje z žalostjo. Znano je, da se že Shakespeare v svojih žaloigrah ni ogibal komičnih prizorov. Vendar se mi zdi, da so kontrasti v Govekarjevi drami nekoliko prekričeči. Govekar je pisal ob enem burko in žaloigro, a podal nam je nekaj, kar v celoti ni ne eno ne drugo. Res je tisto, kar smo rekli o življenju, toda prezreti ni, da je v življenju vsakemu na voljo, da opazuje njegovo veselo ali žalostno stran — če ni baš sam pasiven junak. Kdor se hoče v življenju zabavati ob dovtipih krojača Ježa, ne pojde obiskat na smrt bolne hčere Rakove! V gledišču pa je človek prisiljen gledati oboje, bodi mu to že prav ali ne. Ta razloček je med življenjem in glediščem in ta razloček mora dramatiški pisatelj vpoštevati!

Name so napravili »Legionarji« vtisk, kakor bi nam bil hotel g. Govekar reči: »Tu imate dobro burko, iz katere pa razvidite, da vam spišem lahko tudi dobro resno dramo, ako hočem«. Par resnih prizorov v igri se odlikuje v istini po pristnih dramatiških momentih.

Tisti, katerim je v igri premalo dejanja, so prezrli, da je igra naslovljena »Legionarji«, a ne »Ferdinand Basaj«. Ferdinand, poznejši Nande in Gropa v »Rokovnjačih«, igra tu res le bolj pasivno vlogo in to, kar se tiče njega v igri, bi v istini ne zadostovalo za dramo, toda igra se zove, kakor opomnjeno, »Legionarji« in glede na ta naslov se mora reči, da je dovolj dejanja v njej. Da so »Legionarji« tudi nekaka predigra »Rokovnjačev«, je pri vsej stvari morda še najduhovitejše, kajti ne da se tajiti, da bomo »Rokovnjače« šele zdaj prav umeli in da nam bo segala Grogova usoda šele zdaj prav v srce, odkar smo videli, kako ga je doletela nesreča in zakaj je zašel v roparsko druhal. Po »Legionarjih« so pridobili tudi Rokovnjači!

Sredstva, katera uporablja Govekar v svojih dramah, niso vselej izbrana, da, često so vprav vsakdanja in celo banalna. A občudovati moramo, kako zna Govekar vse mogoče, že stokrat obrabljene efekte združiti v mogočen celoten dramatiški učinek. Nekateri stvari se v Govekarjevih dramah preveč ponavljajo. Tisto pozivanje k petju na odru imamo v vseh treh njegovih igrah. V drami se mora tudi za petje sam ob sebi izcimiti vzrok! Ponavljajo se tudi še nekatere druge stvari, katerih pa ne moremo navajati, ker ni prostora za to.

V tehniki je Govekar izza »Rokovnjačev« zelo napredoval. Koliko je bilo treba tam še prenarajati, v »Legionarjih« pa je v tem pogledu domalega vse v redu. Nekateri prizori so seveda v jako rahli zvezi z organizmom drame. Celo dejanje, ki se vrši na beneških tleh, nima pravega pomena. Da je Basaj ranjen, je odveč, tem bolj, ker ga vidimo v 4. dejanju zopet zdravega nastopiti. In samo zaradi tega tudi ni treba novega dejanja, da vidimo, kako je Brnač »pobegnil« iz enega tabora v drugega. To dejanje je torej skoro samo zaradi tega tu, da ima Jež priliko, naučiti se nekoliko laščine. Seveda je bilo baš to spet imenitna misel! Menda ga ni tako kislega človeka, da bi se mu obraz ne razgubil v smeh, ko začne Jež, vrnivši se z legionarji v domovino, prodajati svojo laško modrost. Škoda, da ni za nekaj časa svojega maternega jezika popolnoma pozabil!

Tri izvirne in zares domače igre nam je podal dozdej gosp. Govekar, ki nadkriljujejo po svoji vrednosti daleč mnoge tuje igre enakega žanra in ki povsem dosegajo svoj namen. To je že nekaj! —

Godba, ki jo je zložil Parma k »Legionarjem«, je dejanju primerna.

Ponavljali so se »Legionarji« dne 22. novembra.

Razen tega smo imeli zadnji čas še sledeče dramske predstave. Dne 14. in 26. novembra so igrali dosedaj našemu občinstvu še neznano burko v treh dejanjih »Njegova hišna«, ki sta jo spisala M. Henequin in P. Bilhand, a dne 24. novembra prvič v sezoni Štolbovo »Morsko deklico«.

B. Opera. Dne 3., 6., 12. in 28. novembra so peli kot noviteto na našem odru znamenito Puccinijevo opero »Bohème«. Ocenno te opere prinašamo iz drugega peresa neposredno za tem poročilom. Dne 8. novembra so peli tretjič »Amazonke«, a 17. in 20. novembra z lepim uspehom Smetanovo krasno opero »Dalibor«.

Dr. Fr. Zbašnik.

Puccinejeva *Bohème* na slovenskem odru. Slovensko gledišče je uprizorilo novo veliko opero italijanskega skladatelja Giacoma Puccinija. Puccini je poleg Mascagnija in Leoncavalla danes najznamenitejši zastopnik moderne italijanske glasbe. Ti umetniki ne iščejo svojim operam dejanj, v katerih nastopajo osebe v blestečih oblekah in z velikim pompom, ampak zajemljejo iz realističnega življenja, in najsi bodi še tako priprosto, naj se tudi vrši v revni podstrešni sobici ali v navadni krčmi ali na priprostem odru potujoče družbe revnih bajacev. Ti trije glasbeni reformatorji so pravi zastopniki verizma v glasbeni literaturi.

Posebno priprosta, brez posebnega vnanjega bleska je opera »Bohème«, a pridobila si je vendar svetovno slavo. Besedilo sta napisala po H. Murgerjevem romanu »Vie de Bohème« G. Giocosa in L. Illica. V štirih slikah pred očuje življenje stradajočih, a tudi zapravljivih umetnikov: pesnika, slikarja, muzika in filozofa v »Quartir Latine« v Parizu. Smeli, domišljavi pustolovci so ti nepriznani umetniki; veselo, lahkomišno žive in se ljubimkajo s koketnimi pariškimi modistinjami in šiviljami. Poetu Rudolfu Mimi ni baš zvesta, a ljubi jo vendar, kakor Marcell svojo lahkomišno Musette. To njih življenje je pa vendar zanimivo in včasih tudi prav tragično. V prvi sliki vidimo stradajoče umetnike; peč si kurijo z rokopisi poeta, dokler jih ne reši te bede muzik Schaunard, ki je pri nekem Angležu zaslužil denarja na prav čuden, ciganski način. Tri dni je igral na klavirju, da bi Angležu z glasbo umoril nadležno papigo; ker tako ni šlo — mu jo je pa skrivaj zastrupil. Ko veseli prijatelji odhajajo v kavarno, pride Mimi trkat na vrata in prosit Rudolfa vžigalic, da si prižge luč. Kako čudna pot, priti do Rudolfa! Tu se poet zaljubi v Mimi — v temi! Rudolf pelje Mimi za prijatelji v kavarno. Druga slika. Živahno življenje je pred kavarno, kjer prodajajo različna božična darila; tudi Rudolf kupi svoji ljubici čepico. Slikar Marcell in Musette se zopet sprijaznita in opeharita starega ljubimca Alcindorja, s katerim je sem prišla supirat. Tepec ji gre kupit črevlje; ko se vrne, ne najde več družbe, pač pa mora ves račun poravnati — tudi zlobnih umetnikov! Tretja slika. V predmestju v Parizu pričakuje, za drevesom skrita, bolna Mimi ljubosumnega Rudolfa, ki jo je bil zapustil. Iz pogovora Rudolfa z Marcellom (ki ga skrita posluša) zve, da je njeno življenje izgubljeno. Četrta slika. V podstrešni sobici zopet stradajo umetniki, a vendar so polni humorja. Na smrt bolno Mimi, ki je zopet z drugimi razkošno živela, pripeljejo k Rudolfu. Prijatelji in Musette zastavijo razne stvari, da ji preskrbe zdravnika in zdravil in tudi muf, ki si ga Mimi tako želi. Z mufom na rokah in s čepico na glavi umrje na postelji, še predno pride zdravnik. Prijatelji in